

Mariusz Jagiełło

zda
nia
pro
s
te
roz
ło
żo
ne

fundacja duży format

WARSZAWA 2019

Redakcja serii: Rafał T. Czachorowski
Redakcja: Jarosław Jabrzemski
Projekt okładki: Daria K. Kompf
Zdjęcie autora: Ewa Piekut
Korekta: Katarzyna Kusojć

© Copyright by Mariusz Jagiełło
© Copyright by Fundacja Duży Format

Wydawca: **Fundacja Duży Format**
skr. poczt. nr 47
U.P. Warszawa 148
03-295 Warszawa
www.fundacjadf.pl
www.poecipolscy.pl
biuro@fundacjadf.pl
tel. 22-127 59 45
ISBN 978-83-64530-81-4

**książka ukazała się dzięki
wsparciu finansowemu firmy
KONTRA24.PL**

prolog

Pożegnanie człowieka z brudnopisu

A kto umarł, ten nie żyje.

Franz Maurer

Ostatni raz spotkałem go we wrześniu. Mówił,
że ktoś napisał o nim książkę. Kilka historii z życia wziętych.
Zapytałem: *ile prawdy można zawrzeć w wierszu
lub słowach nabazgranych w brudnopisie?*

Nie odpowiedział. Miał poplamioną koszulę,
a podobno dbały o niego damy, jak opowiadał
pewien krytyk. Poznali się przy okazji
jakiegoś zgromadzenia. Wypili wino, uścisnęli dłonie, nie rozmawiali
o przebytych chorobach i skonsumowanych związkach.

Wypatruję go na pasach. Tam najczęściej
wspominał o dzieciach, których nie mógł doliczyć się
na fotografii. Twierdził, że drzewo rosnące pod blokiem jest jego,
choć nie on zasadził. *Taki typ mężczyzny*

nie wyrasta* z podróży tramwajami. Pogodziłem się,
że odjechał w pierwszym wagonie.

* Agnieszka Marek, *Megafony. Wiersz okołopodróżny*.

rozdział pierwszy

A jednak

Every day is exactly the same

There is no love here and there is no pain

Trent Reznor

przechodzimy zmiany. Dawniej miłość była
rodzajem religii – widziana w otwartych
oknach, na zaparowanej szybie, lub na stopach,
które z premedytacją deptałem. Z wiekiem
nauczyłem się traktować ją jak niedopisane

przykazanie. Każdy dzień jest dokładnie taki sam
– coraz bardziej znikam. Wciąż mniej we mnie
koloru. Kobiety zrzucają twarze niczym węże
skórę, a ja nie mam siły, żeby wrywać kolejne
strony. Obecnie łatwiej z przeźroczyści

popaść w niewidzialność. Wprowadza spokój.

Na pierwszym miejscu jest rutyna

widoczna w ludziach
z twarzą Himilsbacha. Prześladowają mnie
parzyste numery linii autobusowych
i kobieta sprzedająca cytryny na rogu.
Zapach jej ud nie pozwala
za wcześniej zasnąć. Mój majątek

to tytanowe elektrody i pięćdziesiąt kilogramów
kompleksów. Dlatego przez tyle lat zza okna oglądam
te same seriale.

Nadal chowam się pod zaścielonym łóżkiem.
Wycieram kurz, a gdy potykacie się o mnie,
słyszę *dziękuję* i *poproszę*. Nie szukam wymówek.

Wiem, że jestem wyjątkowy.

Jesienne poranki

atakują strefę komfortu. Ich działanie
rozpoczyna się na schodach, podczas przepychanek
z sąsiadami. Najbardziej boimy się, wypadając na ulicę.
Jesteśmy przepełnieni mgłą. Unosi się wszędzie,
skutecznie drażniąc poczucie równowagi. Najczęściej
chcemy, aby ktoś podeptał buty, nogawki. Z uśmiechem
przeprosił, chociaż w październiku nie ma
uśmiechów. Są tylko cholerne
zatkane nosy, smród spalin i ziewanie.
Półprzymknięte oczy, płaczące dzieci i ich matki,
rozmyślające, jak je skutecznie porzucić
pod salą w przedszkolu. Zawsze zajmuję miejsce
z tyłu autobusu. Myślę wtedy, że to dobry czas,
by napisać wiersz o śmierci i dziewczynie

Mariusz Jagiełło to twórca zestawiający obrazy i słowa, które – chcąc nie chcąc – zmuszają go do zaspokojenia „potrzeby zapisywania wersów”. Wydaje się, że to poezja powstająca od niechcienia. I niechący poruszająca czytelnika, niemal go za owe poruszenia przepraszająca. Ale jednocześnie pozwalająca mu uświadomić sobie dziwność niecodzienności codzienności. I to właśnie sprawia, że możliwe jest przekształcenie doświadczenia egzystencjalnego w mocną poetycką opowieść.

Tom *Zdania proste rozłożone* to konstelacje takich mikroopowieści z kosmosu niepowtarzalnego istnienia kogoś, kto w tytule debiutanckiego zbioru nazwał siebie *Człowiekiem z brudnopisu*. Wiersz nowy tom otwierający jest pożegnaniem tamtego bohatera. Pytanie pożegnalne brzmi: „ile prawdy można zawrzeć w wierszu lub w słowach nabazgranych w brudnopisie?”. Odpowiedzią być może jest utwór tom zamykający, a zatytułowany *Nie będzie już wierszy*.

Ale to nie znaczy, że w poezji prawdy nie ma. Po prostu czytelnik obdarzony zostaje wiedzą o tym, że wierszy nie można pisać „na czysto”, podobnie jak nie można „na czysto” przepisać brudnopisu życia.

Leszek Szaruga

„Trzeba urodzić się w mieście tam jest łatwiej”, potem już tylko dojrzeć i zobaczyć miejsca, których nie chcemy oglądać, usłyszeć słowa, których nie chcemy słyszeć, spotkać tych, których wolelibyśmy ominąć. Nie da się odwrócić wzroku, trzeba te proste zdania rozłożyć jak tarota i poszukać. Bez problemu każdy znajdzie siebie.

Magda Gałkowska

Sceny z codzienności. Gdybym miał jakoś w skrócie opisać najnowszy tom Mariusza Jagiełły, byłyby to właśnie sceny z codzienności. Nie są to jednak banalne klisze, przeskakujące obrazki, wyczelowane kadry. Poeta zagląda codzienności w najmroczniejsze zakamarki, obnaża trudność zmierzenia się z 24 godzinami i rozczarowaniem, jakie one nieraz przynoszą. Poezja Jagiełły jest wnikliwa, pracuje jak kamera wprawnego operatora, pokazując nam sceny codzienności w różnych ujęciach i planach, czasem skupiając się na tym, co centralne, a czasem uciekając do tła, jakby przez moment ciekawszego. To nie tylko „Zdania proste rozłożone” – jak sugeruje tytuł, to także obrazy dość skomplikowane rozłożone przez poetę w prostych zdaniach.

Tomasz Pietrzak

Spis treści

Prolog

Pożegnanie człowieka z brudnopisu	7
---	---

Rozdział pierwszy

A jednak	11
Na pierwszym miejscu jest rutyna	12
Jesienne poranki	13
Piszę do ciebie	14
Tu i teraz	15
Dzisiaj oddycham smogiem	16
Dawniej potrafiłem	17
Różnice są	18
To nie jest miejsce dla dalekowidza	19
Wczoraj odwiedził mnie kuzyn z lublina	20

Rozdział drugi

Zdania proste rozłożone	23
Na płytki oddech nawet pół litra wody	24
Bliskość to niedoceniane pojęcie	25
Bardziej osobiście nie umiem	26
Animus	27
Nie wyrażam	28
Mylą mnie	29
Miłość to forma religii	30
Jak na konsumentów przystało	31
To miejsce stworzono z wyliczanek	32

Rozdział trzeci

Oparte na faktach	35
Niektórzy pisarze nadużywają słów	36
Nauczyłeś się doceniać	37
Demo(ludy)	38
Poeci nie kochają życia, tylko się nim żywią	39
Punkt na mapie	40

Nie potrafię rozszyfrować skrótu	41
Moi koledzy	42
Fortitude.....	43
Upchnięci w wagonach walczymy	44

Rozdział czwarty

Infantylnie	47
Zimę przywitam w rozmiarze XL.....	48
(Nie)poprawność polityczna	49
Rolnik szuka żony.....	50
Rozważam możliwość usunięcia siebie.....	51
Oksymoron „ślubuję wierność”	52
Najspokojniejsze wieczory to te	53
Pisząc, głupio jest oczekiwać	54
Są ciała.....	55
Nie prosłam o istnienie.....	56

Rozdział piąty

Tobie	59
Jestem narratorem opowieści z happy endem.....	60
Atak serca	61
Powiedzieli ta <i>zmiana</i>	62
Chciałbym, abyś podniosła się	63
Patrząc przez okno.....	64
Bawimy się w przyjaźń.....	65
Zatrzymałem się	66
Koniec świata	67

Epilog

Nie będzie już wierszy	71
O zdaniach prostych rozłożnych	73